

פרשת ויקהל-פקודי תשס"ט

This week's Shiur is sponsored in memory of
Florence Greenwald Dreisinger ע"ה by her children.

שמות פרק לח פסוק ח

ויעש את הפיור נחשת ואת פנו נחשת במראת
הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד :

רש"י

במראת הצבאות - בנות ישראל היו בידן מראות,
שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא
עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואס משה
בהן, מפני שעשויים ליצר הרע, אמר לו הקב"ה קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו
הנשים צבאות רבות במצרים. כשהיו בעליהם יגעים בעבודת פרך, היו הולכות ומוליכות להם מאכל
ומשתה ומאכילות אותם ונוטלות המראות, וכל אחת רואה עצמה עם בעלה במראה ומשדלתו
בדברים, לומר אני נאה ממך, ומתוך כך מביאות לבעליהן לידי תאוה ונוקקות להם, ומתעברות
ויוולדות שם, שנאמר (שיר השירים ח ה) תחת התפוח עוררתיך, וזהו שנאמר במראות הצובאות. ונעשה
הכיוור מהם, שהוא לשום שלום בין איש לאשתו, להשקות ממים שבתוכו את שקנא לה בעלה ונסתרה,
ותדע לך, שהן מראות ממש, שהרי נאמר (שמות לח כט ל), ונחשת התנופה שבעים ככר וגו', ויעש בה
וגו', וכיוור וכנו לא הזכירו שם, למדת שלא היה נחשת של כיוור מנחשת התנופה, כך דורש רבי תנחומא,
וכן תרגם אונקלוס במחזית נשיא, והוא תרגום של מראות מירידויר"ש בלעז [מראות]. וכן מצינו
בישעיה (ישעיה ג כג) והגליונים, מתרגמין ומחזיתא: **אשר צבאו** - להביא נדבתן :

המב"י

במראות הצובאות - בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות ואף אותן לא עכבו,
והיה משה מואס בהן מפני שעשויין ליצר הרע, אמר לו הקב"ה אלו חביבין מן הכל שעל ידיהן העמידו
הנשים צבאות רבות במצרים וכו', ונעשה הכיוור מהם שהוא לשום שלום בין איש לאשתו להשקות מן
המים שבו לאשה שקנא לה בעלה ונסתרה. לשון רש"י:
והטעם במדרש הזה, שבכל מלאכת המשכן קבלו התכשיטין מן הנשים, כדכתיב (לעיל לה כב) ויבאו
האנשים על הנשים, והביאו חח ונזם וטבעת וכומז, והכומז כפי מדרשו (במסכת שבת סד א) יותר
נמאס, אבל שם נתעברה כל הנדבה, אבל שיעשו כלי מיוחד מן התכשיט העשוי ליצר הרע לא היה משה
בוחר בכך עד שנאמר לו כן מפי הגבורה. ולא ידעתי איך יתפרש לפי זה אשר צבאו פתח אהל מועד.
ואולי יאמר שהביאו הנשים הנדבה ההיא אל אהל משה שקראו אהל מועד, והוא עצמו קבל מהן על פי
הדבור, כי אהל המשכן לא נעשה עדיין:
ואונקלוס תרגם דאתיאן לצלאה לתרע משכן זימנא, נוטים דבריו לדברי ר"א שאמר שהיו הנשים
האלה עובדות ה', וסרו מתאות זה העולם, ונתנו מראותיהן נדבה, ובאות בכל יום ויום אל פתח אהל
מועד להתפלל ולשמוע דברי המצות. ויתכן עוד שנאמר בדרך הפשט שעשה הכיוור וכנו ממראות הנשים
אשר באו מהן צבא גדול ונאספו אל פתח אהל מועד לתת מראותיהן בנדבת לבן, והיה נחשת המראות
נחשת קלל ממורט ויפה מאד, ועל כן ייחד אותו מתחלה לכלי הזה, והנשים בראותן כן נאספות ובאות
צבאות צבאות לתת כולן מראותיהן להעשות בהן כל הכיוור וכנו. וגם נכון הוא שיתכונו בכך מתחלה
מפני ענין הסוטה, והן קבלו כן עליהם בשמחה והתנדבו לתת בו כל מראותיהן :

העמק דבר לנצי"ב

במראת הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד. ע"י פרש"י ורמב"ן. והרמב"ן הוסיף להסביר מדוע בחרו
לעשות במראותיהן כיוור וכנו משום מי סוטה. וצ"ל שכבר נאמרה וידעו פ' סוטה. ועדיין ק' כפל לשון
אשר צבאו. ומה מקרא חסר הצובאות פתח א"י. ונראה ע"פ מאמרם בברכות הני נשי במאי זכין
באתנווי גבריהו בי מדרשא. בפי בלק עה"פ כנחלים נטיו נתבאר יותר זכות הנשים להביא התלמידים
ללימודן ע"י שהן מספיקות אותם. וע"כ בזכות מרים ירד הבאר. שהוא מקוה טהרה המביא לידי
קדושה כמו נשים שמביאין את אחרים לידי קדושת תורה ועבודה ומשום זה אמרו במו"ק דכ"ח דלמה
נסמכה מיתת מרים לפרה אדומה לומר מה פרה מכפרת כך מיתת מרים מכפרת. ופרה אין בה קדושה
אלא טהרה שמביאה לידי קדושה כך מרים הצדיקת הי' צדקתה להביא אחרים לת"ת. ולמדה את
אחרות לידי כך. ועי' ס' ויקרא ז' י"ט משי"כ שם. ע"כ בחרו את הכיוור וכנו שמביאין לידי קדושת
עבודה. ועוד יש הוספה בכיוור וכנו שהביאו גם לידי קדושת התורה. שהרי משה רבינו שהיה נכנס <<

בא"מ לא לבש בגדי כהונה כידוע בתענית ד"ח. ומ"מ היה מחויב ברחיצה כמבואר להלן מ' ל"א ורחצו משה ואהרן ממנו. וכמשי"כ לעיל ל' כ"א שהבא לאהל מועד אפי' בלי צורך עבודה טעון קידוש יו"ר כדתנן בכלים פ"ח. ומשה רבינו כשנכנס לא"מ תדיר הוא רק לת"ת שהיה אור המנורה מועיל שם כמשי"כ לעיל בכ"מ. משי"ה אותן הנשים שזכו במצוה זו לאתנויי אינשי בי מדרשא זכו לעצמן לעשות במראותיהן כיוור וכנו. ונמצא פ"י במראות הצבאות. הנשים הללו שכנו עצמן במעשיהן להקרא בשם הצבאות. ומפרש המקרא את מי הצביאו אשר צבאו פתח א"מ. התלמידים שצבאו תמיד פתח א"מ. שהרי הי' ישיבה לפני אהל משה עד שלא הוקם המשכן שנקרא אהל מועד. או לפני המשכן אח"כ. והמה הנשים סייעו שיצבאו ע"פ שהכינו כ"צ. משי"ה נקראו הנשים צבאות :

שמות פרק לה פסוק כב
 וַיָּבֵאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנְּשִׂים כָּל נָדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וְנָזָם וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל כְּלֵי זָהָב וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפֶת זָהָב לִיקוֹןק :

רש"י
על הנשים - עם הנשים וסמוכין אליהם : **חח** - הוא תכשיט של זהב עגול נתון על הזרוע, והוא הצמיד : **וכומז** - כלי זהב הוא נתון כנגד אותו מקום לאשה. ורבותינו פירשו שם כומז כאן מקום זמה :

שמות פרק ל
 (יז) וַיְדַבֵּר יְקוֹןק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר : (יח) וַעֲשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכִנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרַחֲצָה וְנִתְּתָ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנִתְּתָ שִׁמְהָ מַיִם :

העמק דבר לנצי"ב
ועשית כיוור נחשת. ולא נכתב כלי זה לעיל בפי תרומה משום שכל הכלים נעשו לקדושת עבודה. וכלי זה אף על גב שגם היא מקדשת את המים מכל מקום בא גם שלא לקדושת עבודה ורק להכשיר את האדם לידי עבודה או ליכנס להיכל אפילו בלי עבודה כמו שיבואר בסמוך :

במדבר פרק לא פסוק נ
 וַיִּקְרַב אֶת קַרְבֵּן יְקוֹןק אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְּלֵי זָהָב אֲצַעְדָה וְצַמִּיד טַבַּעַת עֲגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנֵי יְקוֹןק :

רש"י
אצעדה - אלו צמידים של רגל : **וצמיד** - של יד : **עגיל** - נזמי אוזן : **וכומז** - דפוס של בית הרחם לכפר על הרהור הלב של בנות מדין :

כיוור הנחשת
www.TempleInstitute.org

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
 Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.